

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MİLLİYETÇİLİK VE KAHRAMANLIK ALGILARININ CİNSİYETE VE OKUL TÜRÜNE BAĞLI DEĞİŞİMİNİN SOSYOLOJİK ANALİZİ

Hasan SUNGUR*

Mehmet YILDIZ**

Öz

Tarih dersleri ve ders kitapları toplumun değerlerini etkili ve hızlı bir şekilde şekillendiren ve gelecek kuşaklara aktaran araçlardır. Milliyetçilik ise devlet ideolojisinin benimsediği resmi tarihin birincil öğelerinden biridir. Okullar bu bağlamda kahramanlık unsurlarını kullanarak milliyetçilik dahil olmak üzere çeşitli fikirlerin yayılmasına öncülük etmektedir. Bu araştırmanın amacı ortaöğretim öğrencilerinin milliyetçilik ve kahramanlık algılarının cinsiyetleri ve okul türlerine göre nasıl farklılıklar gösterdiğinin incelenmesidir. Bu amaçla araştırma Türkiye genelinde çeşitli liselerde öğrenim gören 628 lise öğrencisine uygulanmıştır. Veriler yapılan literatür araştırması sonucu ortaya çıkartılmış bir anket ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda milliyetçi değerlerin erkek öğrencilerde kız öğrencilere oranla, devlet okulu öğrencilerinde ise özel okul öğrencilerine oranla daha egemen olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Milliyetçilik, Kahramanlık, Cinsiyet, Okul Türü

A SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF DEPENDENCY OF HIGH SCHOOL STUDENTS' PERCEPTION OF NATIONALISM AND HEROISM ON GENDER AND SCHOOL TYPE

Abstract

History lessons and textbooks are the fastest and most efficient tools that shape and transmit social values. Nationalism is one of the major notions

* Yrd. Doç. Dr. Tunceli Üniversitesi, Tarih Bölümü, sungur@bilkent.edu.tr

** Yale University, Lisans Öğrencisi

that state includes in the “official history”. Schools are the main instruments of the cultivation of nationalism through the use of heroism. This study is aimed to examine the differences among high school students’ perception of nationalism and heroism, focusing on the differences that have a meaningful correlation with gender and school type. For this purpose a test was executed to 628 students from different high schools in Turkey. Data were collected by a test which was created after researching on the issue. According to the results of the research, it is found that male students and state school students have more nationalist values than female students and private school students.

Keywords: Nationalism; Heroism; Gender; School Type

1.GİRİŞ

Devlet eğitiminin ulusal bütünlüğü koruyucu ve destekleyici rolü ulus-devletlerin yükselişini modern toplumların oluşumun arkasındaki tarihsel güçlere bağlayan pek çok çalışmada tekrar tekrar vurgulanmıştır (Gellner, 1983; Giddens, 1985; Green, 1990; Smith, 1998). Sosyolojik teori eğitimde vatanseverliğin rolüne sıklıkla atıfta bulunmuştur. Klasik fonksiyonalist teoriler okulların birleştirici bir kültürü korumak ve toplumdaki uyumu güvence altına almak adına vatanseverliği geliştirdiği düşüncesini korumaktadır. (Durkheim, 1956, 1961; Parsons, 1959; Dreeben, 1968; de Marrais& LeCompte, 1994). Çatışma ve direniş perspektifleri ise, diğer bir yandan, tarihin tek bir perspektifle şekillendirilmesinin içinde barındırdığı çelişiklere tekrar tekrar dikkat çekmiştir(Christou, 2007: 710)Eleştirel teorisyenler ise okulların politik mücadele alanları olduğunu, bu alanlarda vatanseverliğin sıklıkla egemen kültürün ideolojisinin etnik azınlıklar ve hak tanınmamış gruplara empoze edilmeye çalışıldığını savunmuştur (Apple, 1979; Giroux, 1987, 1997; McLaren, 1989).

Okullarda öğretmenlerin anlatımları ve ders kitapları ile şekillenen dersler öğrencilerin özellikle tarihsel fikirlerinin oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Michael H. Romanowski’ye göre “ABD vatandaşlarının pek çoğunun demokratik idealleri büyük oranda öğretilen tarihin versiyonu tarafından şekillendirilmiştir.Ve ABD tarihinin

sınıflarda okutulan versiyonu büyük oranda ABD tarihi ders kitaplarınca şekillendirilmiştir” (1995: 38). Romanowski gibi, diğer pek çok müfredat analizcisi de kullanılan ders kitaplarının öğrencilerin tarihsel ve sosyal algılarının şekillenmesinde kritik rol oynadığını yazmıştır (Anyon, 1978, 1979; Apple & Christian-Smith, 1991). Loewen’e göre (Porat 2004: 964) ders kitapları sosyal norm ve inançları değiştirme kapasitesine sahiptir.

Ders kitaplarında öğrencilere aktarılan bilgi onların üstün bir ulusa ait olduğu fikrini verir. Bu ders kitaplarında uluslar ve insanlar arası eşitlik, ya da farklı kültürlerin etkileşiminden ortaya çıkan bir ulus fikirleri bulunmamaktadır (Millas 1991: 24). Milas Türkiye ve Yunanistan üzerine yaptığı araştırmasında (Milas 1991: 25) her iki devlette de böylesi bir anlayışın “resmi tarih” olarak kabul edildiğini ve pek çok tarih kitabında bulunduğunu yazmıştır. Taraflı ders kitapları tarihsel fikirlerin oluşturulmasında büyük önem taşıyor, zira eğitim tüm ulusun tarih anlayışını etkiliyor (Milas 1991: 31-32). Fakat öğrenmek elbette ders kitaplarıyla sınırlı değildir: öğretmenler ve medya da bu konuda aktif rol oynamaktadır (Milas, 1991: 23)

Milas’ın çalışmaları resmi tarihin Türkiye’de milliyetçi idealleri desteklemek için kullanıldığını göstermektedir. Bir millet çoğunlukla ortak bir dile, kültüre, etnisiteye, ataya ya da tarihe sahip olan bir grup insanın oluşturduğu bir topluluktur. Aynı zamanda her ne kadar çoğunlukla bu ortak özelliklerle beraber kullanılıyor olsa da, millet, ortak bir vatani ya da devleti paylaşan etnik etkenlerden bağımsız bir birliği de tanımlayabilmektedir. Milliyetçilik ise, Miller’e göre (Miller 1997: 167) birinin kendi ulusuna karşı iltimasıdır ve bu iltimas politik zorlamanın ciddi kullanımlarının desteklenmesiyle yakından ilişkilidir. Bu nedenle milliyetçi duygular devletin koyduğu vergilerin ya da milli bayramların kutlanmasının desteklenmesinden azınlık grupların toplama kamplarına gönderilmesini desteklemeye kadar pek çok eyleme neden olabilir (Miller 1997: 168). Dekker de benzer bir görüşü savunur; ona göre de milliyetçilik bireyin tutumu olarak değerlendirilmelidir (Dekker, Malova ve Hoogendoorn 2003:

346). Bu tutum bireyin belli bir objeye duyduğu çekimin miktarıdır, bu da “bir bireyin objenin iltimas geçilebilirliğine dair genel hisleridir (Ajzen ve Fishbein 1980: 54). Ders kitaplarından ulusal kutlamalardaki ritüel ve seremonilere kadar uzanan geniş bir düzlemde, okullar birleşmiş bir ulusun temel ideallerinin oluşturulması ve korunmasında her zaman önemli rol oynamışlardır (Christou 2007: 709). Eğitim kuruluşlarının önemli bir işlevi bu sivil kararlığı ve farkındalığı yaratan değer yönlendirmesinin ve ahlaki gelişimin gerçekleştirilmesidir (Lutovinov ve Meshkova 2009: 16). Fakat, her ne kadar bireyin ülkesine duyduğu bağlılık doğal ve bir ölçüde adil olsa da, okullarda milliyetçiliğin desteklenmesi eğitim amaçlarına uygunluğu bir tartışma konusudur (Merry 2009: 379).

Milliyetçilik konusunda Benedict Anderson, Ernest Gellner, Eric Hobsbawm, Elie Kedourie Anthony Smith, Nev Nikolayeviç Gumilev gibi pek çok yazar teorik çalışmalar yürütmüştür; bu çalışmalarda vatanseverlik, militarizm, şovenizm, etnik aidiyet, dilsel aidiyet, ulusalcılık, faşizm, militancılık, dinselcilik, otoriterlik, ırkçılık, kahramanlık, maneviyat, atalar kültü, sadakat, egemenlik, ortak irade, vatan, romantizm, anti-empyalizm, asabiyet, hayali cemaatler, tarihsel kimlik, tarih bilinci, kamusalılık, kültürelilik gibi kavramlar teoriler içinde sıklıkla kullanılmaktadır. Milliyetçilikle çok yakından bağı olan bir başka kavram ise okullarda milliyetçi eğitim için sıklıkla kullanılan unsurlardan biri de olan kahramanlıktır. Kahramanlık, alışıldık ya da alışılmadık özelliklerin alışılmadık derecede görülmesidir. Bir kahraman bu özellikleri, başarılı ya da tanınmış olsun ya da olmasın, hareketlerinde gösteren kişidir. (Howerth 1935: 18) Kahramanlar her zaman onlara tapan bir kitleye sahiptirler. Tapınma ise taklidi ve öykünmeyi beraberinde getirir. İnsanlar kahramanlarına benzemeye çalışır (Howerth, 18). Dolayısıyla kahramana tapınma her zaman sosyal teşvik ve kontrol aracı işlevi görür. Bu nedenle eğitime de dahil edilir (Howerth 1935: 19). Sonuçta, kahraman fikri, hem psikolojik hem de sosyal sebeplerden dolayı, öğretmenlerce ahlaki eğitim

amacıyla etkili bir şekilde kullanılabilir, eğitimde, özellikle karakter gelişiminde kolaylıkla en güçlü faktörlerden biri haline gelebilir (Howerth 1935: 24).

Dolayısıyla açıktır ki okullar devletin “resmi tarihinin” aktarılmasında ve kahramanlar aracılığıyla milliyetçiliğin desteklenmesinde önemli bir işleve sahiptirler. Okullarda aktarılan tarihin fikirsel ve betimsel yapısı binlerce öğrencinin yaşamları boyunca tarihsel bilgiyle etkileşime geçecekleri ana bakış açısını belirlemektedir (Porat 2004: 963).

2. YÖNTEM

Araştırma Grubu: Türkiye genelinde farklı illerden (İstanbul, Ankara, İzmir, Diyarbakır, Elazığ, Mersin, Muş, Şırnak) Fen Lisesi, Anadolu Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Özel Lise olmak üzere beş farklı okul türünde toplam 18 okulda öğrenim gören 628 öğrenci araştırma grubunu oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları: Bu çalışmada veriler, literatür taramasının sonucunda oluşturulan, sıralama ve işaretleme türlerinde 12 sorudan oluşan bir anket ile toplanmıştır.

Verilerin Analizi: Anket sorularına verilen cevaplar ile cinsiyet ve okul türü arasındaki farklar t-testi teknikleriyle çözümlenmiştir.

3. BULGULAR

SORU 1: Sizce bir insanı kahraman yapan değerler aşağıdakilerden hangileridir. Aşağıdaki karakter özelliklerini önem sırasına göre 1’den 9’a kadar numaralandırınız. (1:En önemli; 9:En az önemli)

- Cesaret
- Zeka

- Hoşgörü
- Hırs
- Vatan Sevgisi
- Karizma
- Fedakarlık
- Güç
- İleri Görüşlülük

Cinsiyet İlişkisi: Tablo 1 incelendiğinde, insanı kahraman yapan değerlerin karizma alt boyutunda erkekler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer değerlerde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Cinsiyet Durumu İle İnsanı Kahraman Yapan Değerler Değerlendirilmesi Arasındaki İlişkinin T Testi Sonuçlarının Dağılımı

Değerler	Kız (N=346)		Erkek (N=282)		t	p
	Ortalama	SD	Ortalama	SD		
Cesaret	2,8035	1,74675	3,0638	1,93014	1,772	,077
Zeka	3,0434	1,86061	2,9149	1,97489	-,837	,403
Hoşgörü	5,7139	2,45934	5,8546	2,41661	,719	,472
Hırs	5,3006	2,29980	5,2730	2,22887	-,151	,880
Vatan Sevgisi	4,9451	2,50446	4,7340	2,71221	-1,012	,312
Karizma	8,2861	1,57946	7,9043	1,72114	-2,894	,004*
Fedakarlık	4,5405	2,19217	4,8688	2,14438	1,885	,060
Güç	5,0896	2,08252	5,3191	2,28664	1,315	,189
İleri Görüşlülük	4,9306	2,23304	4,6738	2,06305	-1,483	,138
*p<0,05						

Okul Türü İlişkisi: Tablo 2 incelendiğinde, insanı kahraman yapan değerlerin cesaret alt boyutunda devlet okulu öğrencileri lehine, vatan sevgisi ve ileri görüşlülük alt boyutunda ise özel okul öğrencileri lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer değerlerde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Bireylerin Okul Türü Durumu İle İnsanı Kahraman Yapan Değerler Değerlendirmesi Arasındaki İlişkinin T Testi Sonuçlarının Dağılımı

Değerler	Özel (N=189)		Devlet (N=439)		t	p
	Ortalama	SD	Ortalama	SD		
Cesaret	3,2381	1,92172	2,7836	1,78044	-2,864	,004*
Zeka	2,8889	1,73920	3,0273	1,98261	,832	,406
Hoşgörü	5,8466	2,45659	5,7472	2,43403	-,468	,640
Hırs	5,1746	2,42684	5,3371	2,19490	,824	,410
Vatan Sevgisi	5,3810	2,70399	4,6219	2,52261	-3,384	,001*
Karizma	8,0000	1,75342	8,1640	1,60919	1,140	,255
Fedakarlık	4,5661	2,26023	4,7403	2,13815	,920	,358
Güç	4,9577	2,11839	5,2938	2,19749	1,777	,076
İleri Görüşlülük	4,3757	2,10158	5,0046	2,16024	3,374	,001*

*p<0,05

SORU 2: Aşağıdaki toplumsal değerleri kendi öncelik ve önem sıranıza göre 1'den 7'ye kadar numaralandırınız. (1-en önemli; 7-en az önemli)

- Din
- Aile
- Millet/Toplum
- Kişisel Eşyalar
- Devlet
- Arkadaşlar
- Milli Değerler

Cinsiyet İlişkisi: Tablo 3 incelendiğinde toplumsal değerlerin devlet alt boyutunda erkekler lehine, aile alt boyutunda ise kızlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer değerlerde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Bireylerin Cinsiyet Durumu İle Toplumsal Değerler Değerlendirmesi Arasındaki İlişkinin T Testi Sonuçlarının Dağılımı

Değerler Değişken	Kız (N=346)		Erkek (N=282)		t	p
	Ortalama	SD	Ortalama	SD		
Din	3,4942	2,31723	3,5390	2,31048	,241	,809
Aile	1,6965	,97078	1,28627	3,170	,002*	1,9823
Millet	3,8931	1,49690	4,0496	1,45062	1,322	,187
KişiselEşyalar	5,4740	1,71630	5,5355	1,73938	,444	,657
Devlet	5,1821	1,47984	4,7270	1,68938	- 3,597	,000*
Arkadaşlar	3,8786	1,59428	3,9504	1,71999	,541	,588
Milli Değerler	4,0896	1,73140	4,1135	1,77002	,170	,865

*p<0,05

Okul Türü İlişkisi: Tablo 4 incelendiğinde, toplumsal değerlerin din ve devlet alt boyutlarında devlet okulu öğrencileri lehine, aile, arkadaş ve kişisel eşyalar alt boyutlarında ise özel okul öğrencileri lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer değerlerde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Bireylerin Okul Türü Durumu İle Toplumsal Değerler Değerlendirmesi Arasındaki İlişkinin T Testi Sonuçlarının Dağılımı

Değerler	Özel (N=189)		Devlet (N=439)		t	p
	Ortalama	SD	Ortalama	SD		
Din	5,1429	1,85819	2,8132	2,12974	-13,050	,000*
Aile	1,4021	,76297	2,0068	1,21349	6,332	,000*
Millet	3,8201	1,45844	4,0251	1,48257	1,597	,111
KişiselEşyalar	5,0212	1,83627	5,7084	1,63486	4,653	,000*
Devlet	5,3439	1,37347	4,8200	1,65437	-3,823	,000*
Arkadaşlar	3,2169	1,51956	4,2096	1,61664	7,184	,000*
Milli Değerler	3,8942	1,71645	4,1891	1,75517	1,944	,052

*p<0,05

SORU 4: Aşağıdakilerden hangisi sizi duygusal olarak daha çok etkiler? Etki gücüne göre 1'den 7'ye kadar numaralandırınız. (1-en önemli; 7-en az önemli)

- Askeri geçit ve törenler
- Savaş sahneleri
- Bir çocuğun ağlaması
- Birinin ölümü
- İstiklal Marşı
- Aileden uzaklık
- Türk Bayrağı

Cinsiyet İlişkisi: Tablo 5 incelendiğinde duygusal olarak etkileyen durumların İstiklal Marşı ve Türk Bayrağı'nın dalgalanması alt boyutlarında erkekler lehine, birinin ölümüne aileden uzak kalmak alt boyutlarında ise kızlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer değerlerde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Bireylerin Cinsiyet Durumu İle Duygusal Olarak Etkileyen Durumlar Arasındaki İlişkinin T Testi Sonuçlarının Dağılımı

Durumlar	Kız (N=346)		Erkek (N=282)		t	p
	Ortalama	SD	Ortalama	SD		
Askeri Geçit	4,8468	1,75192	4,8475	1,77812	,005	,996
Savaş Sahneleri	3,9855	1,76679	1,28627	3,170	,002*	1,9823
Bir Çocuğun Ağlaması	4,5087	1,99017	4,6383	1,94507	,820	,412
Birinin Ölümü	2,4075	1,70892	2,9433	1,97592	3,642	,000*
İstiklal Marşı	4,3468	1,72314	3,9610	1,77625	-2,753	,006*
Aileden Uzaklık	2,8092	1,91365	3,3440	2,05584	3,368	,001*
Türk Bayrağı	4,6936	1,79817	3,8404	1,96030	-5,679	,000*

*p<0,05

Okul Türü İlişkisi: Tablo 6 incelendiğinde, duygusal olarak etkileyen durumların bir çocuğun ağlaması ve birinin ölümü alt boyutlarında özel okulu öğrencileri lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer değerlerde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Bireylerin Okul Türü Durumu İle Duygusal Olarak Etkileyen Durumlar Değerlendirmesi Arasındaki İlişkinin T Testi Sonuçlarının Dağılımı

Durumlar	Özel (N=189)		Devlet (N=439)		t	p
	Ortalama	SD	Ortalama	SD		
Askeri Geçit	4,8155	1,79042	4,8155	1,79042	-,685	,493
Savaş Sahneleri	4,1640	1,85070	4,0706	1,83498	-,584	,560
Bir Çocuğun Ağlaması	4,2857	2,04805	4,6879	1,92452	2,356	,019*
Birinin Ölümü	2,3333	1,76551	2,7836	1,87293	2,811	,005*
İstiklal Marşı	4,3069	1,76581	4,1162	1,75111	-1,249	,212
Aileden Uzaklık	3,1905	1,96125	2,9886	2,00851	-1,163	,245
Türk Bayrağı	4,4815	1,79714	4,2369	1,96625	-1,466	,143

*p<0,05

SORU 8: Sizce aşağıdaki kişilerden hangileri kahraman olarak nitelenebilir? Kahraman olarak nitelediğiniz karakterlerin yanındaki kutucuğa çarpı(X) işareti koyunuz.

- İsmet İnönü
- Mimar Sinan
- Çerkez Ethem
- Thomas Edison
- Fatih Sultan Mehmet
- Sabiha Gökçen
- Malcolm X
- V. I. Lenin
- Pablo Picasso

- II. Abdülhamit
- Adnan Menderes
- Yaşar Kemal
- Adolf Hitler
- Süperman
- Atatürk
- Kanuni Sultan Süleyman
- Mevlana Celaleddin Rumi
- Napoleon Bonaparte
- Albert Einstein
- Orhan Pamuk
- Martin Luther King Jr.
- Josef Stalin
- Şeyh Bedrettin
- Hz. Muhammed
- Hiçbiri

Cinsiyet İlişkisi: Tablo 7 incelendiğinde kahraman olarak nitelendirilen karakterlerin Çerkez Ethem, Malcolm, Lenin, II. Abdulhamit, Adolf Hitler, Napoleon, Martin Luther ve Lşeyh Bedrettin alt boyutlarında erkekler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer değerlerde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Bireylerin Cinsiyet Durumu İle Kahraman Olarak Nitelendirilen Karakterler Arasındaki İlişkinin T Testi Sonuçlarının Dağılımı

Karakterler Değişken	Kız (N=346)		Erkek (N=282)		t	p
	Ortalama	SD	Ortalama	SD		
İsmet İnönü	,3779	,48557	,4291	,49582	1,299	,194
Mimar Sinan	,3517	,47821	,3440	,47588	-,203	,839
Çerkez Ethem	,0901	,28677	,1844	,38850	3,489	,001*
Thomas Edison	,2674	,44327	,2199	,41489	-1,375	,170
Fatih Sultan Mehmet	,7471	,43531	,8014	,39964	1,612	,108
Sabiha Gökçen	,2616	,44016	,1986	,39964	-1,858	,064
Malcolm	,0673	,25082	,1277	,33430	2,576	,010*
Lenin	,0610	,23976	,1099	,31336	2,210	,027*
Pablo Picasso	,1105	,31393	,0961	,29523	-,585	,559
II. Abdulhamit	,1108	,31433	,2376	,42636	4,274	,000*
Adnan Menderes	,1948	,39660	,2420	,42905	1,427	,154
Yaşar Kemal	,1192	,32448	,0922	,28982	-1,086	,278
Adolf Hitler	,1137	,31791	,2163	,41246	3,511	,000*
Süperman	,2267	,41934	,2376	,42636	,320	,749
Atatürk	,8663	,34085	,8333	,37334	-1,153	,250
Kanuni Sultan Süleyman	,5510	,49812	,6277	,48429	1,938	,053
Mevlana	,3023	,45993	,3191	,46698	,452	,651
Napoleon	,0904	,28714	,1702	,37649	3,006	,003*
Albert Einstein	,3169	,46593	,3121	,46416	-,129	,898
OrhanPamuk	,0875	,28293	,1312	,33823	1,761	,079
Martin Luther	,1628	,36971	,2695	,44449	3,279	,001*
Josef Stalin	,0436	,20451	,0745	,26300	1,651	,099
ŞeyhBedrettin	,0349	,18375	,1277	,33430	4,400	,000*
Hz. Muhammed	,6773	,46818	,7234	,44811	1,249	,212
Hiçbiri	,0000	,00000	,0142	,11846	2,221	,027*

*p<0,05

Okul Türü İlişkisi: Tablo 8 incelendiğinde kahraman olarak nitelendirilen karakterlerin Mimar Sinan, Çerkez Ethem, Fatih Sultan Mehmet, Adnan Menderes, Kanuni Sultan

Süleyman, Mevlana, Orhan Pamuk, Şeyh Bedrettin, Hz. Muhammedalt boyutlarında devlet okulu öğrencileri lehine, Malcolm, Lenin, Atatürk, Napoleon, Albert Einstein, Martin Luther, Josef Stalin alt boyutlarında ise özel okul öğrencileri lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer değerlerde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Bireylerin Okul Türü Durumu İle Kahraman Olarak Nitelendirilen Karakterler Arasındaki İlişkinin T Testi Sonuçlarının Dağılımı

Karakterler Değişken	Özel (N=189)		Devlet (N=437)		t	p
	Ortalama	SD	Ortalama	SD		
İsmet İnönü	,3810	,48691	,4096	,49233	,671	,503
Mimar Sinan	,2328	,42374	,3982	,49008	4,032	,000*
Çerkez Ethem	189	,0741	,26259	,36506	2,853	,004*
Thomas Edison	,2804	,45040	,2311	,42203	-1,315	,189
Fatih Sultan Mehmet	,6720	,47075	,8146	,38903	3,946	,000*
Sabiha Gökçen	,2593	,43939	,2220	,41605	-1,012	,312
Malcolm	,1481	,35619	,0713	,25756	-3,034	,003*
Lenin	,1534	,36137	,0526	,22355	-4,249	,000*
Pablo Picasso	,1011	,30222	,1053	,30724	,157	,875
II. Abdulhamit	,0265	,16091	,2294	,42090	6,425	,000*
Adnan Menderes	,0904	,28756	,2700	,44448	5,099	,000*
Yaşar Kemal	,0794	,27103	,1190	,32415	1,473	,141
Adolf Hitler	,2606	,44016	,1167	,32144	-4,569	,000*
Süperman	,2646	,44227	,2174	,41294	-1,284	,200
Atatürk	,9048	,29432	,8284	,37749	-2,475	,014*
Kanuni Sultan Süleyman	,4127	,49363	,6606	,47407	5,928	,000*
Mevlana	,1799	,38512	,3661	,48230	4,699	,000*

Napoleon	,2169	,41325	,0872	,28239	-4,551	,000*
Albert Einstein	,3915	,48939	,2815	,45023	-2,734	,006*
OrhanPamuk	,0688	,25376	,1239	,32979	2,048	,041*
Martin Luther	,4392	,49760	,1121	,31589	-9,888	,000*
Josef Stalin	,0952	,29432	,0412	,19896	-2,678	,008*
ŞeyhBedrettin	,0265	,16091	,0984	,29819	3,125	,002*
Hz. Muhammed	,4550	,49930	,8032	,39803	9,278	,000*
Hiçbiri	,0106	,10259	,0046	,06757	-,865	,387

*p<0,05

SORU 9: Aşağıdaki olaylardan hangisi/hangileri tepki göstermenize yol açar? Aşağıdaki seçenekleri 1'den 5'e kadar numaralandırınız. (1-en çok tepki; 5-en az tepki)

- Türk Bayrağı'nınYakılması
- Şehit Haberleri Almak
- Okuldan atılmak
- Bir arkadaşınızın haksızlığa uğraması
- Ailenizden birinin zarar görmesine tanık olmak

Cinsiyet İlişkisi: Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin tepki gösterdiği olayların okuldan atılma ve aileden birinin zarar görmesi alt boyutlarında kızlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer değerlerde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Bireylerin Cinsiyet Durumu İle Tepki Gösterilen Olaylar Arasındaki İlişkinin T Testi Sonuçlarının Dağılımı

Olaylar	Kız (N=346)		Erkek (N=282)		t	p
	Ortalama	SD	Ortalama	SD		
Türk Bayrağı'nın Yakılması	2,1982	1,30477	2,0328	1,38636	-1,516	,1306
Şehit Haberleri Almak	3,0206	1,16514	2,8650	,97215	-1,769	,0779
Okuldan Atılmak	3,8525	1,16992	4,0474	1,08669	2,117	,035*
Bir Arkadaşının Haksızlığa Uğraması	4,0030	1,08537	3,8942	1,08255	-1,235	,2175
Ailenizden Birinin Zarar Görmesi	1,8024	,95731	2,1058	1,08593	3,674	,000*

*p<0,05

Okul Türü İlişkisi: Tablo 10 incelendiğinde, öğrencilerin tepki gösterdiği olayların Türk Bayrağı'nın yakılması ve şehit haberleri almak alt boyutlarında devlet okulu öğrencileri lehine, bir arkadaşının haksızlığa uğraması ve aileden birinin zarar görmesi alt boyutlarında ise özel okul öğrencileri lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer değerlerde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Bireylerin Okul Türü Durumu İle Tepki Gösterilen Olaylar Arasındaki İlişkinin T Testi Sonuçlarının Dağılımı

Olaylar	Özel (N=189)		Devlet (N=439)		t	p
	Ortalama	SD	Ortalama	SD		
Türk Bayrağı'nın Yakılması	2,5215	1,37234	1,9507	1,29430	-4,926	,000*
Şehit Haberleri Almak	3,3495	1,04049	2,7775	1,05913	-6,179	,000*
Okuldan Atılmak	3,3495	1,04049	1,21652	1,09735	1,763	,078
Bir Arkadaşınızın Haksızlığa Uğraması	3,7581	1,11528	4,0399	1,06088	2,976	,003*
Ailenizden Birinin Zarar Görmesi	1,5054	,78670	2,1265	1,06278	7,160	,000*

*p<0,05

SORU 12: Çevrenizde saygı duyduğunuz kişilerin belirgin kişilik özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi/hangileri mevcuttur? 1'den 7'ye kadar numaralandırınız. (1-en belirgin; 7-en az belirgin)

- Bayrağına ve Ülkesine Bağlılık
- Etrafındakilere Hoşgörü
- Mantıkla Hareket Etme
- Milletini Sevme
- Yaptığı İşte Başarılı Olma
- Ülkesi İçin Çalışma
- İnsanları Sevme ve Sayma

Cinsiyet İlişkisi: Tablo 11 incelendiğinde saygı duyulan kişilerin belirgin kişilik özelliklerinin ülkesi için çalışma alt boyutunda erkekler lehine, etrafındakiler hoşgörü,

mantıkla hareket etme ve insanları sevme sayma alt boyutlarında ise kızlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer değerlerde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Bireylerin Cinsiyet Durumu İle Saygı Duyulan Kişilerin Belirgin Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin T Testi Sonuçlarının Dağılımı

Kişilik Özellikleri	Kız (N=346)		Erkek (N=282)		T	p
	Ortalama	SD	Ortalama	SD		
Bayrağına Ülkesine Bağlılık	3,7830	2,20823	3,4286	2,36505	-1,927	,054
Etrafındakilere Hoşgörü	3,6129	1,78960	3,9357	1,91658	2,166	,031*
Mantıkla Hareket Etme	3,4135	1,89636	3,7563	2,00846	2,180	,030*
Milletlerini Sevme	4,1799	1,60438	4,0358	1,73375	-1,071	,284
Yaptığı İşte Başarılı Olma	4,5425	1,91175	4,5000	1,91392	-,276	,783
Ülkesi için Çalışma	5,1877	1,75398	4,6643	1,76834	-3,687	,000*
İnsanları Sevme, Sayma	2,9589	2,01131	3,6786	2,00096	4,447	,000*

*p<0,05

Okul Türü İlişkisi: Tablo 12 incelendiğinde, saygı duyulan kişilerin belirgin kişilik özelliklerinin bayrağına ve ülkesine bağlılık, milletini sevmek ve ülkesi için çalışmak alt boyutlarında devlet okulu öğrencileri lehine, etrafındakilere hoşgörü gösterme, mantıkla hareket etme, yaptığı işte başarılı olma ve insanları sevme sayma alt boyutlarında ise özel okul öğrencileri lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Bireylerin Okul Türü Durumu İle Saygı Duyulan Kişilerin Belirgin Kişilik Özellikleri Durumu Arasındaki İlişkinin T Testi Sonuçlarının Dağılımı

Kişilik Özellikleri Değişken	Özel (N=189)		Devlet (N=439)		t	p
	Ortalama	SD	Ortalama	SD		
Bayrağına Ülkesine Bağlılık	4,2353	2,12467	3,3594	2,30369	- 4,447	,000*
Etrafındakilere Hoşgörü	3,4866	1,70502	3,8756	1,90373	2,408	,016*
Mantıkla Hareket Etme	2,9840	1,84763	3,8199	1,94600	4,983	,000*
Milletlerini Sevme	4,3262	1,69297	4,0232	1,64513	- 2,085	,037*
Yaptığı İşte Başarılı Olma	4,2834	1,88654	4,6267	1,91477	2,059	,040*
Ülkesi için Çalışma	5,4439	1,63326	4,7396	1,79785	- 4,600	,000*
İnsanları Sevme, Sayma	3,0000	1,94549	3,4055	2,06512	2,284	,023*

*p<0,05

TARTIŞMA VE SONUÇ

Birinci soru örneklemin insanı kahraman yapan özelliklere bakış açısını analiz etmeye yönelik sorulmuş bir sorudur. Cevaplar doğrultusunda karizmanın erkek öğrenciler için kız öğrenciler için olduğundan daha önemli bir kahramanlık özelliği olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda karizmanın toplumsal hayatta çoğunlukla erkeklerle ilişkili olarak kullanılıyor olmasının etkisi olmuş olabilir. Araştırma sonucunda cesaretin devlet okulu öğrencileri için özel okul öğrencileri için olduğundan daha önemli bir kahramanlık özelliği olduğu tespit edilmiştir. Vatan sevgisi ve ileri görüşlülük özellikleri ise özel okul öğrencileri için devlet okulu öğrencileri için olduğundan daha önemli bir kahramanlık özelliği olmuştur. Bütün örneklemin içerisinde en önemli kahramanlık özelliklerinin zeka ve cesaret olduğu tespit edilmiştir. Bu iki özelliğin kahramanlık algısının temellerini oluşturduğu savunulabilir.

İkinci soru örneklemin toplumsal değerlere bakış açısını analiz etmeye yönelik sorulmuş bir sorudur. Cevaplar doğrultusunda devlet kavramının erkekler için kızlar için olduğundan daha önemli bir toplumsal değer olduğu tespit edilmiştir. Aile kavramı ise

kız öğrenciler için erkek öğrenciler için olduğundan daha önemli bir toplumsal değer olmuştur. Bu durumda erkek ve kadın için toplumsal olarak biçilmiş rollerin önemi olduğu söylenebilir. Türkiye’de kadının sosyo-ekonomik olarak aileye bağımlı görülüyor olmasının kız öğrencilerin tercihinde bir etkisi olabilir. Erkek öğrencilerin bu noktada aileden daha geniş ve güçlü bir yapı olan devlete önem veriyor olması, erkeğin hem sosyo-ekonomik hem de politik olarak aileye daha az bağımlı olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırma sonucunda din ve devlet kavramlarının devlet okulu öğrencileri için özel okul öğrencileri için olduğundan daha önemli toplumsal değerler olduğu tespit edilmiştir. Aile, Arkadaş ve Kişisel Eşyalar kavramları ise özel okul öğrencileri için devlet okulu öğrencileri için olduğundan daha önemli toplumsal değerler olmuştur. Görülen net ayrım devlet okulunda okuyan öğrencilerin din ve devlet gibi toplumsal unsurlara görece daha çok önem verdiğini gösterirken özel okulda okuyan öğrencilerin aile, arkadaş ya da kişisel eşyalar gibi bireysel unsurlara görece daha fazla önem verdiğini ortaya koymaktadır. Toplumsal ve bireysel değerler arasında görülen bu dağılımın devlet okulu-özel okul ayrımından kaynaklandığını, ya da bu ayrımla ilişkili olduğu söylenebilir. Devlet okullarında milliyetçiliğin önemli elementleri olan din ve devlet unsurlarının görece daha önemli görülmesi not edilmesi gereken önemli bir bulgudur. Bütün örneklemin içerisinde en önemli toplumsal değerlerin aile ve din olduğu tespit edilmiştir.

Dördüncü soru örneklemin duygusal olarak etkileyici durumlara bakış açısını analiz etmeye yönelik sorulmuş bir sorudur. Cevaplar doğrultusunda İstiklal Marşı’nın ve Türk Bayrağı’nın erkekler için kızlar için olduğundan daha etkileyici olduğu tespit edilmiştir. Birinin ölümü ve aileden uzak kalmak ise kız öğrenciler için erkek öğrenciler için olduğundan daha etkileyici olmuştur. Erkek öğrencilerin milli marş ve milli bayrak gibi milliyetçi etmenlerden daha çok etkileniyor olması milliyetçi düşüncelerin erkek öğrencilerde daha net görüldüğünü göstermektedir. Kız öğrencilerin bireysel

meselelerden erkek öğrencilere oranla daha çok etkileniyor olması da bu düşüncüyü desteklemektedir. Araştırma sonucunda bir çocuğun ağlamasının ve birinin ölümünün özel okul öğrencileri için devlet okulu öğrencileri için olduğundan daha etkileyici olduğu tespit edilmiştir. Bireysel olarak algılanabilecek bu durumların özel okul öğrencileri için görece daha etkili olması daha önceki bulguları destekler niteliktedir. Bütün örneklemin içerisinde en etkileyici durumun birinin ölümü olduğu tespit edilmiştir.

Sekizinci soru örneklemin kimleri kahraman olarak gördüğünü analiz etmek için sorulmuş bir sorudur. Cevaplar doğrultusunda Çerkez Ethem, Malcolm, Lenin, II. Abdulhamit, Adolf Hitler, Napoleon, Martin Luther ve Şeyh Bedrettin kimliklerinin daha çok erkek öğrencilerce kahraman olarak nitelendirildiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda Mimar Sinan, Çerkez Ethem, Fatih Sultan Mehmet, Adnan Menderes, Kanuni Sultan Süleyman, Mevlana, Orhan Pamuk, Şeyh Bedrettin, Hz. Muhammed kimliklerinin daha çok devlet okulu öğrencilerince kahraman olarak nitelendirildiği tespit edilmiştir. Malcolm, Lenin, Atatürk, Napoleon, Albert Einstein, Martin Luther, Josef Stalin kimlikleri ise daha çok özel okul öğrencilerince kahraman olarak nitelendirilmiştir. Bulgu analiz edildiğinde devlet okulu öğrencilerinin ulusal ya da dinsel kimlikleri görece daha çok kahramanlaştırdığı görülmüştür. Özel okul öğrencileri ise Malcolm, Lenin, Albert Einstein gibi daha uluslararası figürleri görece daha çok kahramanlaştırmışlardır. Aradaki ulusal-uluslararası ayrımı devlet okullarında dinselcilikten de beslenen milliyetçiliğin daha yaygın olduğunu göstermektedir. Atatürk, Fatih Sultan Mehmet, Hz. Muhammed, Kanuni Sultan Süleyman kimliklerinin bütün örneklemin içerisinde kahraman olarak en çok nitelendirilen kimlikler olmuşlardır.

Dokuzuncu soru örneklemin tepki gösterdiği olayları analiz etmek için sorulmuş bir sorudur. Cevaplar doğrultusunda kız öğrencilerin okuldan atılma ve aileden birinin zarar görmesi durumlarına erkek öğrencilerden daha tepkili olduğu tespit edilmiştir. Bu kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla bireysel durumlardan daha çok etkilendiğini

destekler nitelikte bir bulgudur. Araştırma sonucunda devlet okulu öğrencilerinin Türk Bayrağı'nın yakılması ve şehit haberleri durumlarına özel okul öğrencilerinden daha tepkili olduğu tespit edilmiştir. Özel okul öğrencileri ise bir arkadaşının haksızlığa uğraması ve aileden birinin zarar görmesi durumlarına devlet okulu öğrencilerinden daha tepkilidir. Toplumsal ve bireysel değerler arasında görülen bu dağılımın devlet okulu-özel okul ayırımından kaynaklandığını, ya da bu ayırımla ilişkili olduğu söylenebilir. Devlet okulları öğrencilerinin milliyetçi düşüncenin tepkiyle karşılayacağı Türk Bayrağı'nın yakılması ve şehit haberleri gibi durumlarına özel okul öğrencilerine oranla daha fazla tepki veriyor olması milliyetçiliğin devlet okulu öğrencileri arasında daha egemen olduğunu göstermektedir. Bütün örneklem içerisinde en çok tepki gösterilen durumların aileden birinin zarar görmesi ve Türk Bayrağı'nın yakılması olduğu tespit edilmiştir.

On ikinci soru örneklemin saygı duyduğu kişilerin belirgin kişilik özelliklerinin belirlenmesi için sorulmuş bir sorudur. Cevaplar doğrultusunda ülkesi için çalışmanın erkek öğrenciler için kız öğrenciler için olduğundan daha önemli olduğu görülmüştür. Etrafındakilere hoşgörü ile yaklaşma, mantıkla hareket etme, insanları sevmeye ve sayma özellikleri ise kızlar için erkekler için olduğundan daha önemli olmuştur. Araştırma sonucunda bayrağına ve ülkesine bağlılık, milletini sevmeye ve ülkesi için çalışma özelliklerinin devlet okulu öğrencileri için özel okul öğrencileri için olduğundan daha önemli olduğu tespit edilmiştir. Etrafındakilere hoşgörü gösterme, mantıkla hareket etme, yaptığı işte başarılı olma ve insanları sevip sayma özellikleri ise özel okul öğrencileri için devlet okulu öğrencileri için olduğundan daha önemli olmuştur. Doğrudan toplumsal faydaya ve milleti için çalışmaya dayanan özelliklerin devlet okulu öğrencilerince görece daha çok tercih edilmiş olması milliyetçiliğin devlet okulu öğrencilerinde daha yaygın olduğunu göstermektedir. Bireysel faydalara yönelik özelliklerin özel okul öğrencilerince görece daha yaygın bir şekilde tercih ediliyor olması da bu durumu desteklemektedir. Bütün örneklem içinde insanları sevmeye sayma,

mantıkla hareket etme, etrafındakilere hoşgörü gösterme ve bayrağına ülkesine bağlılık özellikleri en çok öneme sahip olan özellikler olmuşlardır.

Sonuç olarak araştırma milliyetçi değerlerin erkek öğrencilerde kız öğrencilere oranla, devlet okulu öğrencilerinde de özel okul öğrencilerine oranla daha egemen olduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Apple, M. (1979). *Ideology and Curriculum*. London: Routledge.
- Ajzen, I., ve M. Fishbein (1980). *Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Anderson, Benedict (1995). *Hayali Cemaatler*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Anyon, J (1959). "Ideology and United States History Textbooks." *Harvard Educational Review*, 49(3): 361-386.
- Anyon, J (1978) "Elementary Social Studies Textbooks and Legitimizing Knowledge." *Theory and Research in Social Education*: 40-55.
- Apple, M. W., ve L.K. Christian-Smith (1991). "The Politics of the Textbook." *The Politics of the Textbook içinde*, (Der.) M.W. Apple ve L.K. Christian-Smith, 1-21. New York: Routledge.
- Christou, M. (2007). "The Language of Patriotism: Sacred History and Dangerous Memories." *British Journal of Sociology of Education*, Kasım: 709-722.
- Dekker, H., Darina M., ve Sander H. (2003). "Nationalism and Its Explanations." *Political psychology*, Haziran: 345-376.
- Dreeben, R. (1968). *On What is Learned in School*. Boston: Addison-Wesley,.
- Durkheim, E. (1956). *Education and Sociology*. Glencoe: Free Press.
- Durkheim, E. (1961). *Moral Education*. Glencoe: Free Press.
- Gellner, E. (1983). *Nations and Nationalism*. Oxford: Blackwell.

- Giddens, A. (1985). A Contemporary Critique of Historical Materialism. Vol. 2 The Nation State and Violence. Cambridge: Polity Press.
- Giroux, H. A. (1987). "Citizenship, Public Philosophy, and the Retreat from Democracy in the United States." In the Nation's Image: Civic Education in Japan, the Soviet Union, the United States, France and Britain Atlanta, Georgia State University, Centre for Crosscultural Education.
- Green, A. (1990). Education and State Formation: The Rise of Education Systems in England, France and the USA. London: MacMillan.
- Hobsbawm, E.J. (2006). Milletler ve Milliyetçilik. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hobsbawm, E.J (2008). Kısa 20. Yüzyıl - 1914-1991 Aşırıliklar Çağı. İstanbul: Everest Yayınları.
- Howerth, I. W (1935). "Heroism as a Factor in Education." The Phi Delta Kappan, Eylül: 18-24.
- Kegler, S. B., ve John S. S. (1960). "Images of Hero -- Two Teaching Units." The English Journal, Eylül: 409-417.
- Ledoux, M. W. ve Thomas M. (2010). "Can We Teach Patriotism in Schools?" Educational Horizons, Bahar: 146-150.
- Lutovinov, V.I., ve Meshkova, S.I. (2009). "Problems of the Teaching of Patriotism." Russian Education and Society, Eylül: 15-21.
- Marrais, K. de, ve M. LeCompte (1994). The Way Schools Work. London: Longman.
- McLaren, P. (1989). Life in Schools: an Introduction to Critical Pedagogy in the Foundations of Education. New York: Longman.
- Merry, M. S. (2009). "Patritioism, History and the Legitimate Aims of American Education." Educational Philosophy and Theory, Ağustos.
- Millas, H. (1991). "History Textbooks in Greece and Turkey." History Workshop, Bahar: 21-33.
- Miller, R. W. (1997). "Killing for Homeland: Patriotism, Nationalism and Violence." The Journal of Ethics, Güz: 165-185.

- Porat, Dan A (2004). "It's Not Written Here, but This is What Happened: Student's Cultural Comprehension of Textbook Narratives on the Israeli-Arab Conflict." American Educational Research Journal, Vol. 41, No:4: 963-996.
- Romanowski, M. H. (1995). "In Textbooks We Trust." Executive-Educator, 17(5): 38-41.
- Smirnov, O., Holy A., Douglas K., ve Orbell J. (2007). "Ancestral War and the Evolutionary Origins of "Heroism"." The Journal of Politics: 927-940.
- Stern, P. C. (1995). "Why Do People Sacrifice for Their Nations?" Political Psychology, Haziran: 217-235.

EXTENDED ABSTRACT

The role of public education in preserving and promoting national unity has been highlighted repeatedly in studies that connect the rise of the nation-state to the historical forces behind the formation of modern societies (Gellner, 1983; Giddens, 1985; Green, 1990; Smith, 1998). Sociological theory has often addressed the role of patriotism in education. Classic functionalist theories maintain that schools cultivate patriotism in order to preserve a cohesive culture and safeguard harmony in society (Durkheim, 1956, 1961; Parsons, 1959; Dreeben, 1968; de Marrais&LeCompte, 1994). Conflict and resistance perspectives, on the other hand, have repeatedly pointed out the inherent contradictions in the process of molding a single perspective on history(Christou, 2007: 710). Critical theorists argue that far from securing a homogeneous viewpoint, schools are spaces of political struggle where patriotism is oftentimes the imposition of the dominant culture's ideology on ethnic minorities and disenfranchised groups (Apple, 1979; Giroux, 1987, 1997; McLaren, 1989).

Michael H. Romanowski, for one, wrote that "to a great degree, the democratic ideals of the mass of U.S. citizens are shaped by the version of history taught. ... And in turn, the classroom version of U.S. history ... is shaped largely by the U.S. history textbook" (1995: 38). Many curriculum analysts view textbooks as playing a critical role in shaping students' historical and social perceptions (Anyon, 1978, 1979; Apple & Christian-Smith, 1991). Loewen implies, have the capacity to alter social norms and beliefs; however, they fail to do so. (Porat 2004: 964)

The basic belief which is impressed upon students is that they belong to a superior nation. Such notions as equality among nations and peoples, or that civilization can derive from the interaction of different cultures, are not to be found in these textbooks. (Milas 1991: 24) Such understandings are accepted respectively in Greek and Turkey as the 'official view of history', and can be found in many history books (Milas 1991: 25) Biased textbooks are only one of the ways in which opinion is formed, but one of the most important, since textbooks are central to the 'education' of the whole nation (Milas 1991: 31-32). Learning is of course not only a question of textbooks: teachers, the mass media, sermons and so on all play their part as well (Milas 1991: 23).

One of the major notions that is used for the cultivation of nationalism in schools is heroism. Heroism is the display of unusual human qualities, or of usual qualities in an unusual degree. A hero is one who exemplifies these qualities in action, whether he is successful and is recognized or not (Howerth 1935: 18). But always the hero has his worshipers. Worship tends to produce imitation and emulation. The people tend to grow into the likeness of their hero (Howerth 1935: 18). Hero worship, then, has

always been a means of social stimulation and social control. It should be employed also in education (Howerth 1935: 19). The conception of the hero, then, both for psychological and social reasons, may be employed by the teacher with great effect in moral training. It may easily be made one of the most powerful factors in education, particularly in character training (Howerth 1935: 24).

As a result it is clear that from the writing of textbooks to the rituals and ceremonies on national celebrations, schools have always been important sites in defining and re-enacting the fundamental aspects of a unified national body. (Christou 2007: 709)"The conceptual and narrative framework of a basic textbook becomes, for thousands of students, the primary lens through which they incorporate historical knowledge for the rest of their lives"(Porat 2004: 963). In this context; nationalism and heroism becomes a subject of interest, as these are the major concepts schools cultivating in the society.

The purpose of this investigation to examine the differences among high school students' perception of nationalism and heroism, focusing on the differences that have a meaningful correlation with gender and school type. As school type is a major variable changing the education model, its aims and methods, a meaningful correlation between the nationalism and school type would support the theoretical framework presented in the case. In addition to school type comparison, an investigation on gender roles was a further supplement to this investigation which made it possible to analyze high school students' nationalistic attitudes. For this purpose, a test was executed to 628 students from different high schools in Turkey. Data were collected by a test which was created after researching on the issue. According to the results of the research, it is found that male students and state school students have more nationalist values than female students and private school students.